

Okul Öncesi Öğretmenliği ve Din Eğitimi

Yazar

Muhammed Ali Yazıbaşı

ISBN: 978-605-2233-18-4

1. Baskı

Ekim, 2018 / Ankara

100 Adet

Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 283

Web: grafikeryayin.com

Kapak, Sayfa Tasarımı,

Baskı ve Cilt

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık

Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

1. Cadde 1396. Sokak No: 6

06520 (Oğuzlar Mahallesi)

Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafiker@grafiker.com.tr

Web : grafiker.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....7

KISALTMALAR.....11

GİRİŞ

1. Araştırmanın Önemi.....13
2. Araştırmanın Amacı.....15
3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....17
4. Araştırmanın Problemi.....18

I. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM VE ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNİN ÖZELLİKLERİ

3

1. Okul Öncesi Eğitim.....22
  - 1.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı.....22
  - 1.2. Okul Öncesi Eğitimin Amacı ve Önemi.....24
2. Çocukluk Döneminin Genel Özellikleri
(4-6 Yaş Grubu).....26
  - 2.1. Fiziksel Özellikler.....26
  - 2.2. Bilişsel Özellikler.....28
  - 2.3. Sosyal Özellikler.....36
  - 2.4. Duygusal Özellikler.....39
3. Çocukluk Döneminin Dini Gelişim Özellikleri
(4-6 Yaş Grubu).....42

II. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARI

1. Okul Öncesi Eğitim-Öğretimde Öğretmen.....51
  - 1.1. Eğitim-Öğretim İçerisinde Öğretmenin Konumu...51

1.2. Okul Öncesi Eğitim-Öğretim İçerisinde Öğretmenin Konumu.....	53
2. Okul Öncesi Öğretmenliğinin Tarihçesi	56
2.1. Cumhuriyet Öncesi Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Çalışmaları	56
2.2. Cumhuriyet Dönemi Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Çalışmaları.....	61
3. Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü Lisans Programlarının Analizi	66
3.1. Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programlarında Ders Çeşitlilikleri ve Kredileri.....	68
3.2. Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programlarında Alan Bilgisi Dersleri.....	71
3.3. Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programlarında Genel Kültür Dersleri.....	75
3.4. Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programlarında Meslek Bilgisi Dersleri.....	77
3.5. Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programlarında Seçmeli Dersler.....	79
3.6. Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programlarında Uygulamalı Dersler.....	86

III. BÖLÜM

ÖĞRETMENLERİN ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ DİNİ GELİŞİM ÖZELLİKLERİNİ BİLMESİNİN GEREKLİLİĞİ

1. Yöntem	93
1.1. Araştırmanın Yöntemi.....	93
1.2. Çalışma Grubu	97
1.3. Verilerin Toplanması.....	99
1.4. Verilerin Analizi.....	100
2. Ön Kabul ve Sınırlıklar	102
3. Bulgu ve Yorumlar	102
1. Okul Öncesi Dönem Çocukları.....	102

1.1. Okul Öncesi Çocukların Dini Bilgi	
Kaynakları	102
1.1.1. Aile.....	102
1.1.2. Arkadaş.....	105
1.2. Okul Öncesi Dönem Çocukları İçin Din	
Eğitimi Bir İhtiyaç Mı?	106
1.2.1. Evet, Bir İhtiyaçtır. Çünkü... ..	106
1.2.2. Evet, Bir İhtiyaçtır. Ama... ..	110
1.2.3. Hayır, Bir İhtiyaç Değildir. Çünkü... ..	112
1.3. Çocukların Merak Ettiği Konular	114
1.3.1. Din.....	116
1.3.1.1. Allah-Peygamber.....	116
1.3.1.2. Cennet-Cehennem.....	120
1.3.1.3. Ölüm ve Kaybetme Kaygısı.....	123
1.3.2. Tabiat Olayları.....	125
2. Okul Öncesi Öğretmenleri	127
2.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dini Bilgi	
Kaynakları	127
2.1.1. Aile.....	127
2.1.2. Cami ve Yaz Kuran Kursları.....	128
2.1.3. İnternet.....	129
2.2. Din Eğitimi, Okul Öncesi Öğretmeleri İçin	
Bir İhtiyaç Mı?	131
2.2.1. Evet, Bir İhtiyaçtır. Çünkü... ..	132
2.2.2. Evet, Bir İhtiyaçtır. Ama... ..	140
2.2.3. Hayır, İhtiyaç Değildir. Çünkü... ..	141
3. Okul Öncesi Lisans Programı	142
4. Aile Eğitimi	148
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	153
ÖNERİLER	158
KAYNAKLAR	159
EKLER	169

ÖN SÖZ

Okul öncesi çağı, çocukların bilişsel, duyuşsal, ahlaki, dinî gelişimin en hızlı ve kalıcı olduğu bir dönemdir. Bu dönemde verilecek her türlü eğitim, bireyin kimlik ve kişilik oluşumuna etki etmektedir. Kısa ama çok önemli olan bu yaş döneminin çocukların bütün gelişim alanlarına ihtiyaç verebilecek şekilde değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Çocukların fiziksel ihtiyacı giderilip duygusal yönleri ihmal edildiğinde, bu eksikliği hayatı boyunca hissedebilir. Bu dönem kritik bir özelliğe sahip olduğu için bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor öğrenme alanlarındaki eksiklikleri telafi etmek ilerleyen zaman diliminde güç belki de imkânsız olabilir. Okul öncesi dönem çocuklarının doyurulması gereken yönlerinden biri de merak duygusudur. Çünkü bu dönem çocuklarında soru sormaya düşkünlük ve merak duygusu söz konusu dönemin en belirgin özellikleridir.

Bireyin en güçlü güdülerinden biri olan merak¹ ve araştırma isteği çocuklarda fitri bir duygudur. Çocuklarda soru sorma dil gelişimi ile birlikte başladığı için 4-6 yaş döneminde söz konusu duygu çok yoğun bir şekilde yaşanmaktadır. Bu dönemde özellikle din ile ilgili sorular yoğunluk kazanmaktadır.² Çocukların bu alandaki sorularına cevap verme konusunda aileden sonra en büyük gö-

¹ İbrahim Ethem Başaran, Temel Eğitim Politikamız Ne Olmalıdır?, *Temel Eğitim ve Sorunları, Türk Eğitim Derneği IV. Eğitim Toplantısı 6-7 Kasım 1980*, TEDY, Ankara 1981, s. 15.

² Beyza Bilgin, *İslam ve Çocuk*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1987, s. 74 .

rev okul öncesi öğretmenlerine düşmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarına devam etmekte olan çocuklar zamanlarının çoğunu öğretmenleri ile birlikte geçirmektedir. Bu sebeple din ile ilgili merak ettikleri hususları öğretmenlerine sormaktadır.

Ülkemizde okul öncesi dönem din eğitimi konusundaki araştırmalar erken çocukluk dönemi din eğitimi üzerinde yoğunlaşmaktadır.³ Ancak okul öncesi dönem eğitiminin temel unsurlarından biri olan, çocukların din konusunda soru yağmuruna tuttuğu öğretmenlerin söz konusu sorularla başa çıkıp çıkamadıkları, bu tür sorularla karşılaştıklarında nasıl bir yol izledikleri araştırılmamıştır. Bu çalışmada, öğretmenlerin okul öncesi öğretmeni yetiştiren lisans programlarında erken çocukluk dönemine yönelik din eğitim-öğretimi derslerine yer verilmesinin ihtiyaç olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, okul öncesi eğitimin tanımı, amacı ve önemi incelenmiştir. Ayrıca okul öncesi dönemi kapsayan 4-6 yaş grubu çocuğun fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim özellikleri ile birlikte dini gelişim özellikleri ele alınmıştır.

İkinci bölümde eğitimde öğretmenin konumu, cumhuriyet öncesi ve sonrası okul öncesi öğretmen yetiştirme çalışmalarına yer verilmiştir. Ayrıca okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında ders çeşitliliği ve kredileri, alan bilgisi, genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi, seçmeli ve uygulamalı dersler ele alınmıştır.

³ Zeynep Nezahat Cihandide, *Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi*, Dem Yay., İstanbul 2014; Cemil Oruç, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, Dem Yay., İstanbul 2011.; Yurdağül Mehmedoğlu, *Okul Öncesi Çocuklarda Dini Duygunun Gelişimi ve Eğitimi*, TDV Yay., Ankara 2005; Mustafa Çoban, *Okul Öncesi (3-6) Din ve Ahlak Eğitimi*, Hüner Yay., Konya 2016.

Üçüncü bölümde ise, çalışmada kullanılan araştırma yöntemi ve yöntemin özelliklerine yer verilmiştir. Ayrıca 21 okul öncesi öğretmenin tecrübesinden faydalanmak amacıyla yarı yapılandırılmış mülakat yöntemi kullanılarak öğretmenlerle yüzyüze görüşmeler yapılmıştır. Söz konusu veri toplama sürecine dair bilgiler ile elde edilen verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir. Araştırmanın bulgularından hareketle, ulaşılan bulgular yorumlanarak alanyazındaki ilgili araştırmalar ışığında değerlendirilmiştir.

Bilimsel çalışmaların sadece bir kişinin ürünü olmadığı herkesçe malumdur. Akademik çalışmalarında desteğini her zaman yanımda hissettiğim değerli hocalarım Prof. Dr. Mualla Selçuk, Prof. Dr. Cemal Tosun, Prof. Dr. Recai Doğan, Prof. Dr. Eyüp Baş, Prof. Dr. İhsan Çapçioğlu'na; melektaşlarım Dr. Öğretim Üyesi İlhami Ayrancı, Dr. Öğretim Üyesi Ayten Erol, Dr. Öğretim Üyesi Muhammed Göngör, Dr. Öğretim Üyesi Güldane Gündüzöz, Dr. Fatma Çapçioğlu, Dr. Havva Sinem Uğurlu, Arş. Gör. Vahdettin Şimşek'e teşekkür ederim. Ayrıca çalışmamın her aşamasında gösterdikleri anlayış, sabır ve desteğinden dolayı eşsiz eşime, oğullarım Muhammed Ali ve Mehmet Emin'e teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Muhammed Ali Yazıbaşı
Kırıkkale, 2018